

STELLING: Alleen ruilverkaveling

‘Weidevogel heeft weinig aan subsidieboer’, kopte dagblad Trouw in december. In het betreffende artikel pleit Ernst Oosterveld van adviesbureau Altenburg en Wymenga voor een revolutie in het weidevogelbeheer en voor de inzet van ruilverkaveling om tot optimale weidevogelgebieden te komen. Is dit nog de enige optie om de weidevogel te redden? Hoe valt het plan bij andere weidevogelkenners?

— Koen Moons

Ernst Oosterveld, Adviesbureau Altenburg en Wymenga

“Voor boeren vertrouwd middel”

> “RUILVERKAVELING IS EEN HANDIG hulpmiddel om optimalisatie van goede weidevogelgebieden tot stand te brengen. We moeten de inzet echt bundelen in de meest kansrijke gebieden. Daar moet een slimme compositie komen van deelgebieden waarin de weidevogels voorop staan. Als daar nu een productieboer zit dan zou je de grond moeten kunnen uitruilen met een boer die wel weidevogelboer wil worden

of voor reservaatvorming. Bij een productieboer staat het agrarische bedrijfsdoel voorop. Dat verhindert dat bijvoorbeeld de waterstand verhoogd wordt. Dat is wel nodig om de meest kritische soorten te behouden en robuuste populaties grutto en Tureluur. Watersnippen, slobenden en wintertalingen, dat zijn de echte fijnproevers van het moerassige grasland. Voor deze soorten hebben we kwalitatief hoogwaardige en robuuste weidevogelgebieden nodig, waarin het weidevogelbeheer het belangrijkste doel is.

Het huidige mozaïekbeheer is alleen bewezen effectief in die gebieden die van oudsher al goede weidevogelgebieden waren. Met agrarisch mozaïekbeheer kun je wel een redelijke weidevogelstand in de benen houden, naast een landbouwkundige doelstelling. Maar echte optimalisatie voor de weidevogels is het niet. Ruilverkaveling is bovendien in de agrarische hoek een vertrouwd middel om boeren op de juiste plek te krijgen. In dit geval kunnen we boeren met een hart voor weidevogels op een plek krijgen waar er het meeste rendement is van de maatschappelijke gelden en ook van de eigen bedrijfsdoelstelling van de betrokken boeren.

Het is overigens niet een plan van mijzelf. Het komt voort uit een aanbeveling aan de provincie Fryslân van Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Fryske Gea en Boerennatuur. Dus in deze provincie is het een breder levend idee.”

Nerus Sytema, Boerennatuur

“Wij gaan uit van vrijwilligheid”

“Ruilverkaveling is wel een heel zwaar middel. Maar in bepaalde situaties, om op strategi-

sche plekken de goede boer op de goede plek te krijgen, kan het wel een goed middel zijn. Maar de hoofdstroom moet toch zijn dat we de boeren die er al zitten enthousiast krijgen voor weidevogelbeheer. Soms is het lastig. Als een boer er echt geen gevoel bij heeft, is het prettig als we de mogelijkheid kunnen bieden om te ruilen met een boer buiten het gebied die wel wil. Maar wij gaan echt uit van vrijwilligheid. Verder zijn wij wel overtuigd van het belang van concentratie, alle onderzoeken wijzen die kant op, wie zijn wij om te zeggen dat dat niet de beste keuze is. Maar concentratie zal bij sommige boeren ook het gevoel geven dat er concentratie van beleid en dus beperkingen aan vastzitten. Wij pleiten er dan ook voor dat er wel ruimte blijft, letterlijk, voor keuzes en dat er geen planologische beperkingen komen in die gebieden.”<

David Kleijn, Alterra

“Hoop dat ruilverkaveling haalbaar is”

> “ IK BEN HET ER IN grote lijnen mee eens en ik hoop dat die ruilverkaveling er echt komt. Al ben ik wel verbaasd over het feit dat dit plan komt van mensen die lang volhielden dat gewone boeren best voor het weidevogelbeheer konden zorgen. Het maakt mij ook niet uit of een terreinbeheerder of een boer het beheer uitvoert, als hij maar 100% voor de weidevogels gaat. Weidevogelbescherming in combinatie met commerciële bedrijfsvoering is niet mogelijk. Er moet later gemaaid worden, de inrichting van de grond moet worden aangepast, het waterpeil moet omhoog om voor voldoende voedsel te zorgen, de bemesting moet omlaag,

kan weidevogel redden

anders hebben de kuikens geen plek om te foerageren. Dat alles is moeilijk te combineren met een commerciële agrarische doelstelling. Je bent dus afhankelijk van de instelling van een boer, of deze voor weidevogels wil kiezen, of een bepaalde plek echt geschikt is voor weidevogels of niet. En een grutto heeft er niet zoveel aan als her en der verspreid geschikte grondjes zijn. Voor levensvatbare populatie moet je grote gebieden creëren. In hele goede gebieden zit één grutto-broedpaar per hectare, in andere gebieden een kwart per hectare, dus ik denk al snel aan gebieden van 250-500 hectare. Dat kun je met ruilverkaveling bereiken, maar ik vraag me af of dat overal haalbaar is. Ik hoop het echt, want het is wel nodig.”<

Adriaan Guldemond, Centrum voor Landbouw en Milieu

“Ruilverkaveling helemaal niet nodig”

> “ER ZIJN NU NOG GENOEG goede weidevogelgebieden. Ruilverkaveling is daarvoor helemaal niet nodig. Ik heb me ook over het idee verbaasd. Het klopt wel dat je voor echte topgebieden agrarische bedrijven nodig hebt waar weidevogels boven melkproductie gaan. Maar je hebt het dan over de echte topgebieden die geschikt zijn voor de hele weidevogelgemeenschap inclusief de meest kritische soorten, zoals zomertaling en kempfaan, en waar alle andere weidevogels in hoge dichtheden voorkomen. We komen met het nieuwe mozaïekbeheer vanuit de Subsidieregeling Natuur en Landschap al een heel eind in de goede richting, al kan dat nog beter worden uitgevoerd. Volgens mij heb je drie type gebieden. De eerste zijn de genoemde topgebieden. Je kunt daar aan ruilverkaveling denken, maar alleen als er

te weinig draagvlak voor weidevogelmaatregelen onder de boeren is.

De tweede zijn de gebieden waar met name grutto en tureluur in hoge dichtheden voorkomen. Er zijn best veel gebieden waar je dat hebt. Vaak is dat een reservaat in combinatie met agrarisch natuurbeheer. Uit onderzoek in Noord-Holland is gebleken dat die combinatie beter werkt dan alleen reservaat of alleen boerenland. Eemland is een voorbeeld, of de Ronde Hoep. Gebiedsregisseurs zorgen daar voor een goed weidevogelmozaïek.

De derde categorie, daar wil ik graag een lans voor breken, zijn de gebieden voor de kievit. Ook de kievit gaat al jaren achteruit, maar we hebben de neiging om pas echt in actie te komen als een soort al echt zeldzaam geworden is. Er moet meer gekeken worden hoe maïsland en bouwland geschikter gemaakt kan worden voor de kievit, bijvoorbeeld door de aanleg van akkerranden. Die zijn ook gunstig voor veldleeuwerik en patrijs. Dat kan bijvoorbeeld gefinancierd worden uit gelden van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid die na 2013 voor groenblauwewediensten hopelijk vrijkomen. Kortom, alle drie de categorieën zijn belangrijk. Als je alleen op de eerste categorie inzet en zegt dat de rest weggegooid geld is, dangooi je het kind met het badwater weg.”<

Ruud van Beusekom, Vogelbescherming Nederland

“Agrarisch natuurbeheer helpt onvoldoende”

> “IK BEN HET DAAR WEL mee eens. Vogelbescherming is groot voorstander van het centrum van de financiële middelen voor weidevogels in grote kerngebieden, zodat die zich ook

echt tot goede weidevogelgebieden kunnen ontwikkelen. Die zijn in het verleden veel te veel verspreid ingezet en agrarisch natuurbeheer heeft tot nu toe laten zien dat het onvoldoende helpt. Dat moet echt beter. Ook met die kerngebieden lukt het waarschijnlijk niet om die hele hoge aantallen in de benen te houden, maar we kunnen wel lagere, maar stabiele aantallen behouden. Daarnaast hopen we dat in de toekomst alle landbouwgebieden een basisnatuurwaarde krijgen. Daarom zijn we ook bezig met het project weidevogelboerderij. Met een stuk of tachtig boeren bekijken we de mogelijkheden om weidevogelbeheer en agrarische bedrijfsvoering te koppelen. Bijvoorbeeld door een hogere melkprijs, want alleen met subsidie vanuit de overheid, daar red je het niet mee. Dat je zie je aan deze regering, het is maar de vraag hoe dat gaat lopen. Maar op dit moment moeten we vooral aan die kerngebieden werken. En als je gebieden voor weidevogels inricht, dan willen we ver gaan. Als een boer dan alleen voor de melk wil gaan, moet hij daar maar vertrekken. Daar moeten dan echt boeren zitten met een hart voor weidevogels.”<

Wilt u meedebatteren of een ander onderwerp aansnijden? Mail naar: redactie@vakbladnbl.nl
